

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-409

5.5.2022

Fremtind Forsikring AS

Ansvar

Håndverkertjeneste – grov uaktsomhet? – reklamasjon – hvtjl. § 22.

Klager engasjerte sikrede for å utføre rotfresing og rørfornyning på eiendommens rør våren 2016. I tilbudsbeskrivelsen fremgikk det at arbeidet gikk ut på å fornye bunnledning innvending i hus og ut til kommunalt rør. Arbeidet ble ferdigstilt i april 2016. Høsten 2020 oppdaget klager fuktskader på et soverom i boligen. Skaden ble meldt under klagers egen boligforsikring. Forsikringsselskapet rekvirerte fagkyndig som konkluderte med at det var forhold som tydet på at skaden hadde oppstått over tid. Videre konkluderte fagkyndig med at den bakenforliggende årsaken skyldtes fuktopptrekk fra grunnen. Forsikringsselskapet avsto å dekke skaden. Våren 2021 engasjerte klager fagfolk for å grave opp og sjekke drenering på aktuell vegg. I forbindelse med dette arbeidet ble det avdekket at drencrøret var fylt med vann som presset mot husveggen. Årsaken var ifølge gravemaskinfører at sikrede ikke hadde frest hull for tilkoblingen til dreneringen. Klager mente dette var grovt uaktsomt av sikrede. Sommeren 2021 rettet klager krav mot sikrede for mangelfullt arbeid. Sikrede bestred at det var ansvarlig for fuktinntrengningen. Skaden ble meldt under sikredes ansvarsforsikring. Ansvarsforsikringsselskapet avviste ansvar på bakgrunn av at det var reklamert for sent. Selskapet var også uenig i at sikrede hadde opptrådt grov uaktsom. Nemnda kom til at det ikke var bevist at det forelå grov uaktsomhet ved sikredes leveranse, og at klagers krav derfor var tapt som følge av at det ble reklamert for sent.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 46 897

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning som følge av mangel ved utført håndverkertjeneste.

Sikrede, et håndverkerfirma, har tegnet ansvarsforsikring som dekker erstatningsansvar for skade på tredjemanns person eller ting voldt under utøvelse av den virksomhet som er angitt i forsikringsbeviset.

Våren 2016 engasjerte klager sikrede for å utføre rotfresing og rørfornyning på eiendommens rør. I tilbudsbeskrivelsen er arbeidet beskrevet som "fornyning av bunnledning innvendig i hus og ut til kommunalt rør." Arbeidet ble ferdigstilt i april 2016.

Høsten 2020 oppdaget klager at det var fuktskader på et soverom i boligen. Skaden ble meldt til Gjensidige hvor klager hadde tegnet boligforsikring. Gjensidige rekvirerte fagkyndig (A) for å vurdere skaden. I rapporten av 1.10.20 fremgikk det at det var forhold som tydet på at skaden hadde oppstått over tid. Under overskriften "Hva forårsaket skaden, og hvorfor?" skrev A:

Årsaken til skaden er fukt som har ført til skade på belegget og huntonittplate som ligger under. Forsikringstaker har ordnet drenering på 2 sider av huset og gjenstår en langside. Om det er hovedårsaken er usikkert, men bakenforliggende grunn til at det er fuktskade skyldes fuktopptrekk fra grunnen. Det har ikke vært vannspeil.

Gjensidige avslo kravet den 9.10.20 under henvisning til at forsikringen ikke dekket vann eller fukt som trenger inn i bygning fra grunn når dette ikke fører til vannspeil.

Våren 2021 engasjerte klager fagfolk for å grave opp og sjekke drenering på aktuell vegg. I forbindelse med dette arbeidet ble det ifølge gravemaskinfører (B) avdekket at drenerørret var fylt med vann som presset mot husveggen. Klager har fremlagt tre bilder som ble tatt i anledning gravearbeidet, sammen med et brev fra B hvor det fremgår følgende:

Gulvet ble meislet opp og utgravd. Det ble så lagt inn drenerende masse og støyp nytt gulv.

Siden det er lagt ny drenering rundt huset på tre av veggene var det veldig uforklarlig at det kunne trenge opp fukt i denne delen av huset. Neste tiltak ble å grave opp dreneringen på den fjerde veggen for å være sikker på at dette ikke skal gjenta seg.

Ved graving blir vi overrasket av at det står mye vann i bakken, og at drenerørret står fult av vann. Dette måtte pumpes vekk. Drensledningen blir så fulgt til avgreningen på spillvannsrørret, hvor det blir avdekket årsaken til vann problemet. Som dere kan se på bilder og dialogen med huseier så er det ikke frest hull i avgreningene for dreneringen, så det var helt tett og ingen mulighet for vann å renne vekk fra dreneringen. Det ble da gravd opp for å sjekke den andre avgreningen for drenering fra den andre siden, og det samme ble oppdaget her.

Dette er jo noe som dere profesjonelle aktører vet må være i orden og har ansvaret for at dette blir ivarettatt. Dere er den profesjonelle part. Har avgreningene vært åpnet hadde huseier ikke fått disse problemene med fukt på soverommet, og har heller ikke måtte grave opp dreneringen.

Dette er meget alvorlig, å kunne fått virkelige store konsekvenser for huseier. Jeg er overrasket over at det ikke er flere rom i kjelleren som har fått fuktskader. Alle tak nedløp er koblet på dreneringen, ved nedbør ble dreneringen og grunnen rundt hele huset fylt opp som et basseng med vann, og det ble skapt et stort vanntrykk mot gulv og grunnmuren. Vannspeilet har nok stått en halv meter over kjeller golvet rundt grunnmuren.

Brevet ble oversendt sikrede i juli 2021. Sikrede svarte at det ikke ville påta seg ansvar for skadene. Sikrede henviste til at klager kunne ta kontakt med sikredes ansvarsforsikringselskap. Sikrede viste også til at feil/skade ble meldt over fem år etter arbeidene ble utført. Videre skrev sikrede at:

Vi ser at det av bilder fremgår at det ikke ligger fungerende drenering rundt huset, og at det er fylt rundt huset med særdeles uegnede masser. Det virker som om taknedløp koblet til dreneringen kan ha skapt problemer med gjennomtrenging av vann. Taknedløp skal ikke kobles til drenering, nettopp av den grunn at drenering ikke skal bli overbelastet – og dermed skape fare for gjennomtrenging av vann i huset.

På bakgrunn av det ovennevnte vil vi påpeke at det er lite sannsynlig at det har vært velfungerende drenering rundt huset.

Klager svarte i e-post samme dag at saken ville bli reist for Forlikrådet dersom ikke sikrede imøtekom kravet fra klager. Klager mente det var opplagt at sikrede hadde ansvar for skaden.

Klager engasjerte så fagkyndig C, som besiktiget eiendommen den 20.8.21. I en etterfølgende rapport konkluderte C med at skaden skyldtes følgende:

Årsak til at det har oppstått fuktflekk på soveromsgulv i sokkeletasje er at drenering ikke har tatt unna grunnvannet. Årsak til at drenering ikke har tatt unna grunnvannet er at tilkobling av drenering til avløpsrør var stengt. (Sikrede) har ved sin rørfornyng av avløpsrørene ikke tatt hull for denne tilkoblingen. Dette har medført at grunnvannet ikke har blitt drenert bort og det har da oppstått vanntrykk mot underside av betongdekke midt inn i bolig. Langs yttervegger har sannsynligvis vann fulgt letteste vei som er grøfter for dreneringsrør og avløp. Men midt under boligen har vannet kommet opp under betongdekke og videre opp gjennom betongdekket. Da bolig ble oppført var det ikke vanlig å legge plast eller isolasjon under betongdekket.

Sikrede bestred innholdet i rapporten og viste til at det var taknedløp og et ikke velfungerende dreneringsystem som var årsaken til skaden.

Skaden ble meldt under sikredes ansvarsforsikring 29.9.21. Forsikringsselskapet innhentet mer informasjon fra sikrede og stilte bl.a. spørsmål ved om sikrede hadde skiftet drenering på tre sider av boligen i 2016, og deretter den siste siden av boligen i 2021. Sikrede svarte selskapet i e-post 27.10.21:

(...) har ikke skiftet drenering i dette prosjektet, det er utført av huseier eller innleid selskap.

Fukt mot og inn i bygg er kommet på den siden av huset som ikke var skiftet drenering på.

Vår tekst til huseier:

Vi ser at det av bilder fremgår at det ikke ligger fungerende drenering rundt huset, og at det er fylt rundt huset med særdeles uegnede masser.

Det virker som at taknedløp koblet til dreneringen kan ha skapt problemer med gjennomtrenging av vann. Taknedløp skal ikke kobles til drenering, nettopp av den grunn at drenering ikke skal bli overbelastet – og dermed skape fare for gjennomtrenging av vann i huset.

På bakgrunn av overnevnte vil vi påpeke at det er lite sannsynlig har vært en velfungerende drenering rundt huset.

Klager tok kontakt med sikrede 8.11.21 og ba om en tilbakemelding på fremsatt krav. Den 9.11.21 skrev sikrede at de ventet, "som beskrevet 6, 14 og 27 oktober per SMS" ferdigstillelse av behandlingen av ansvarsforsikringsselskapet. Senere samme dag formidlet sikrede til klager at forsikringsselskapet ikke ville dekke kravet.

Klager henviste da til at sikrede selv måtte dekke klagers tap. Sikrede viste til at det ikke anså seg ansvarlig, at de ikke hadde fått mulighet til å befare, vurdere eller utbedre skaden, og at skaden uansett lå fem–seks år tilbake i tid.

Klager engasjerte advokat som sendte prosessvarsel til sikrede 22.11.21:

Det er ingen holdepunkter for at de oppstående skadene skyldes andre forhold enn feil gjort i deres arbeid med rørfornyningen. Det er åpenbart at dere skulle frest hull for tilkoblingen til dreneringen før arbeidet ble avsluttet. Dersom dere var av den oppfatning at dette ikke var deres ansvar, så skulle dette i alle tilfelle vært formidlet til mine klienter. Feilen som er gjort innebærer grov uaktsomhet fra deres side. En reklamasjonsfrist på 5 år kan derfor ikke gjøres gjeldende. Det anføres følgelig at dere er erstatningspliktige i medhold av håndverkertjenesteloven § 28 for de skader som har oppstått på eiendommen. Dere er i tillegg pliktige til å erstatte utgiftene mine klienter har hatt i anledning innhenting av takstrapport. Samlet erstatningssum er på kr. 46897,00.

Selskapet avviste ansvar da det var reklamert for sent. Klagers advokat anførte at det forelå grov uaktsom opptreden, noe selskapet avviste i e-post 7.1.22.

Saken ble etter dette saken inn for Finansklagenemnda.

Klager har i det vesentlige anført at det foreligger en mangel, jf. håndverkertjenesteloven § 17 første ledd. I takstrapport fra C konkluderes det med at årsak til fuktskadene er at drenering på eiendommen ikke har fungert som følge av at tilkobling av drenering til avløpsrør var tettet i forbindelse med fornying av avløpsrør. Det er ingen holdepunkter for at de oppstående skadene skyldes andre forhold enn feil gjort i forbindelse med rørfornyningen.

Mangelen ved tjenesten som er gitt er av en slik karakter at den markert avviker fra normal og forsvarlig handverkspraksis. Det vises til at det er unnlatt å frese hull for tilkoblingen til drenering i anledning rørfornyning foretatt på eiendommen. At det lages hull til dreneringen er av avgjørende betydning for at denne skal fungere. Det er ikke rom for noen vurdering rundt spørsmålet om dette skal gjøres eller ikke. Dette må håndverker ha vært klar over i anledning det gjennomførte arbeidet. Det fremstår som uforståelig at sikrede som en profesjonell aktør med lang erfaring ikke har sørget for dette.

Feilen er skjult for klager, som i realiteten ikke har noen anledning til å avdekke feilen før den medfører skade på eiendommen. Dersom håndverker har ment at det ikke var deres ansvar å sørge for hull til dreneringen, så skulle dette vært formidlet til klager. Det synes tilfeldig at feilen ikke har medført større skade enn den allerede har gjort på eiendommen.

Korrespondansen viser hvorfor C ikke har funnet at drenering er årsak til skaden. Det er heller ingen opplysninger om at kommunen har anbefalt den fremgangsmåte som håndverker har gjort. Det vises for øvrig til LH-2001-00814, LF-2014-171494 og LB-2014-118090 som gir veiledning for vurderingen.

Feilen som er gjort innebærer grov uaktsomhet fra håndverker sin side. En reklamasjonsfrist på fem år kan derfor ikke gjøres gjeldende. Det anføres derfor at håndverker og forsikringselskap er erstatningspliktige i medhold av hvtjl. § 28 for de skader som har oppstått på eiendommen, i tillegg til å erstatte utgiftene klager har hatt i anledning innhenting av takstrapport.

Selskapet har i det vesentlige anført at reklamasjonsfristen er oversett, og at kravet er tapt, jf. hvtjl. § 22 første og annet ledd. For at klager skal ha sitt krav i behold må forsikringstaker ha opptrådt "grovt aktløst eller for øvrig i strid med redelighet og god tro", jf. hvtjl. § 22 tredje ledd. Grov uaktsom opptreden har en særlig høy terskel. Det skal mye til å karakterisere en opptreden som grovt uaktsom. Det er eksempelvis ikke grovt uaktsomt å legge et tak som ikke tåler snø i Norge, jf. LA-2003-20503. Opptreden må være sterkt klanderverdig, samt utgjøre et markert avvik fra normal, forsvarlig handlemåte. Selskapet kan ikke se at det er sannsynliggjort grov uaktsom opptreden fra sikredes side. Selskapet kan heller ikke se at sikrede har opptrådt med alminnelig uaktsomhet. Sikrede har utført sitt arbeid på en måte som samsvarer med alminnelige byggeteknikker og anbefalinger. Kommunens anbefaling er at man ikke kobler drenering direkte på avløpet slik at det ikke blir overbelastning ved store nedbørsmengder.

I tillegg til at det må foreligge en mangel, må det også være påregnelig og adekvat årsakssammenheng mellom mangelen og det senere erstatningskravet. Selskapet bestrider at slik påregnelig og adekvat årsakssammenheng foreligger, og klager har dermed ikke oppfylt sin bevisbyrde faktisk og rettslig. Klagers hus er fra 1969, og her er andre årsaker vel så sannsynlige som en eventuell mangel ved tjenesten.

Oppsummert er selskapet av den oppfatning at klager har oversett reklamasjonsfristen etter hvtjl. § 22 første ledd og annet ledd. Det foreligger ingen mangel, og det foreligger ingen årsakssammenheng. Forsikringstaker har ikke opptrådt uaktsomt, og i alle tilfelle ikke grovt uaktsomt.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig under sikredes ansvarsforsikring.

Nemnda slutter seg her til sekretariatets vurdering:

Sikrede har tegnet ansvarsforsikring som ifølge pkt. 3.1 dekker erstatningsansvar for skade på ting når skaden er voldt under utøvelse av den virksomhet som er angitt i forsikringsbeviset. Videre er kontraktansvar unntatt. Slik vi forstår vilkårene vil imidlertid følgefeil av håndverkerfeil omfattes av forsikringen.

For at selskapet skal bli ansvarlig må håndverker ha opptrådt uaktsomt slik at det har oppstått en feil eller mangel som igjen har ført til en skade og et økonomisk tap for klager. Kravet kan ikke være foreldet eller tapt som følge av for sen reklamasjon. Det er sikker rett at det er kravstiller, i dette tilfellet klager, som må ha bevisbyrden og må sannsynliggjøre at vilkårene er oppfylt.

Oppdraget sikrede utførte på engasjement fra klager ble ferdigstilt og fakturert i april 2016. Klager reklamerte overfor sikrede tidligst sommeren 2021, altså over fem år senere.

Etter hvtjl. § 22 (2) gjelder det som utgangspunkt en absolutt begrensning på fem år med hensyn til å kunne gjøre en mangel gjeldende. Dersom klager har reklamert for sent overfor sikrede, innebærer det at klager mister et eventuelt krav. Vi forstår det slik at det er enighet om at reklamasjon som utgangspunkt ble fremsatt for sent jf. hvtjl. § 22 (2). Klager taper da sin rett til å gjøre gjeldende en mangel, og selskapet vil som følge av dette heller ikke bli ansvarlig for skaden.

Tjenesteyteren kan etter § 22 (3) likevel ikke gjøre gjeldende at det er reklamert for sent dersom han har opptrådt grovt uaktsomt eller for øvrig i strid med redelighet eller god tro. Det må derfor vurderes om sikrede i denne saken opptrådte grovt uaktsomt i forbindelse med arbeidet med rørene, på en slik måte at dette førte til fuktskade på boligen.

Ifølge avtalen bestod arbeidet av rotfresing og rørfornyng av bunnledning innvendig i hus. Selve dreneringen ble ikke byttet som en del av dette arbeidet. I tilbudet fremgår det ingenting om å frese hull til avløpsystemet. Sikrede har ikke forklart seg nærmere om hvorfor dette ble tettet igjen. Uten nærmere kunnskap om hva som ble avtalt, og hva som var vanlig praksis ved rørfornyng og rørfresing, er det vanskelig å gå nærmere inn i en slik mangelsvurdering.

I dette saken finner vi det uansett ikke tilstrekkelig bevist at mangelen i alle tilfeller var forårsaket av grov uaktsomhet fra sikredes side. Grov uaktsomhet krever et markert avvik fra forsvarlig opptreden. Arbeidet må i vesentlig grad fravike det som følger av normal og forsvarlig håndverkspraksis. Jf. eksempelvis LB-2014-118090.

Det finnes flere avgjørelser som sier noe om hva som skal til for at en håndverker har opptrådt grovt uaktsomt. I LA-2003-20503 kom Lagmannsretten til at håndverker ikke hadde opptrådt grovt uaktsomt. Avtalen mellom oppdragsgiver og håndverker gikk ut på at håndverker skulle foreta materialvalg og beregninger, for deretter å bygge et tak. Oppdragsgiverne skulle selv utføre nødvendig arbeid etter dette. Det ble påvist mangler og svakheter ved takkonstruksjonen, og taket raste senere sammen som følge av snøtyngde. Selv om det var påvist mangler og svakheter ved takkonstruksjonen, fant ikke lagmannsretten at håndverker hadde utvist grov uaktsomhet. Lagmannsretten la vekt på at klager selv skulle utføre arbeid på taket og at håndverker hadde informert oppdragsgiver om at de måtte måke taket ved snøfall.

I LH-2001-819 var lagmannsrettens oppfatning at manglene var av en slik karakter at de kun kunne avhjelpes ved at konstruksjonen i sin helhet måtte demonteres og oppføres på ny. Lagmannsretten la tilsynelatende vekt på at det var tale om flere store feil, og at utbedringene var omfattende. I LF-2014-171494 fant lagmannsretten at håndverker hadde opptrådt grovt uaktsomt da det ble benyttet feil isolasjon i et bygg. Retten tok utgangspunkt i at den isolasjonen som var benyttet var brennbar, og at den derfor ikke kunne benyttes i bygget. Lagmannsretten mente håndverker/ansvarlig burde ha sørget for at ansvarlig søker foresto og utførte brannprosjektering eller at andre utførte slik prosjektering av dette bygget som var meldt å være i brannklasse 2. Lagmannsretten la tilsynelatende vekt på at det var et stort skadepotensialet. Det samme ble resultatet i sak LB-2014-118090, hvor retten kom til at håndverker hadde opptrådt grovt uaktsomt. Lagmannsretten la vekt i den saken vekt på at det var risiko for liv og helse fordi manglene gjaldt bærende konstruksjoner.

Avgjørelsene over illustrerer at lagmannsretten i vurderingen om det er utvist grov uaktsomhet, bl.a. har lagt vekt på hva som ble avtalt mellom partene, hvor stor og alvorlig feilen var, og om det var fare for liv og helse.

I rapport fra A som ble innhentet i forbindelse med at klager meldte fuktskaden under egen forsikring, fremgår det at årsaken til skade er fukt. Om den bakenforliggende årsaken uttaler taksmann at dette kan ha noe med dreneringen å gjøre, men at det er usikkert. Han konkluderer i alle tilfeller med at fuktskaden skyldes fuktopprett fra grunnen. Rapporten kan tale i retning av at det var dreneringen i seg selv som var årsaken til fuktskaden, og ikke manglende hull til avløpssystemet, men rapporten er kortfattet og gir derfor lite veiledning. Sikrede anfører at skaden skyldes at dreneringen ikke har vært velfungerende, bl.a. fordi taknedløp har vært koblet til dreneringen.

Gravemaskinfører B uttaler at årsaken til skaden var at det ikke var frest hull i avgreningen for dreneringen, slik at vannet ikke hadde mulighet til å renne bort fra dreneringen. Slik vi forstår B er det hans oppfatning at dette, i kombinasjon med at alle taknedløp er koblet på dreneringen, har gjort at dreneringen har oppstått et vanntrykk mot grunnmuren.

I takstrapporten klager innhentet i forbindelse med reklamasjonen, sier C at årsaken til skaden skyldes at håndverker ved rørfornyng unnlot å ta hull ved påkobling av drenering til avløpsrør. Han støtter altså vurderingen til B.

Det synes klart at årsaken til skaden har vært at det ikke har vært frest hull til avløpssystem, og at taknedløp har vært koblet til dreneringen. Slik vi vurderer saken er begge skadeårsakene sannsynligvis medvirkende årsaker til at skaden inntreffer.

Selskapet viser til at det ikke er ønskelig at man kobler drenering på avløpet, da det kan føre til overbelastning ved store nedbørsmengder. Klager har fremlagt en e-post fra kommunen hvor det fremgår at: "Kommunen har ikke gitt noen anbefalinger til (...) i denne saken. Det forelå heller ingen krav om separering av overløpsvann på denne adressen i 2016."

Slik vi leser uttalelsen fra kommunen var det ikke et krav om å separere avløp fra drenering da sikrede utførte arbeidet. Det kan imidlertid fremstå som om dette er et vanlig krav i dag, uten at kommunen kommenterer dette nærmere. Dersom det er vanlig praksis i dag, taler dette i retning at det heller ikke var et kvalifisert avvik fra forsvarlig opptreden i 2016.

I alle tilfeller kan vi ikke se at det har vært fare for liv eller helse som følge av at det ikke ble frest hull fra avløpsrør til drenering. Det kan også tenkes at skaden ikke hadde oppstått dersom nedløpsrør ikke hadde vært koblet til dreneringen. I hvilken grad klager har gjort noe med dette, eller hatt oppfordring til å endre dreneringsløpet slik at avløp fra tak ikke ble ledet ned i dreneringen er uklart. Om det har vært korrespondanse mellom sikrede og klager om dette i forbindelse med rørfornyingen er det heller ikke sagt noe om.

Basert på det ovennevnte er det sekretariatet sin vurdering at det ikke er tilstrekkelig bevist at det forelå grov uaktsomhet ved sikredes leveranse tilbake i 2016. Klager har da tapt sitt rett som følge av at det ble reklamert for sent. Sikrede er ikke erstatningsrettslig ansvarlig overfor klager og selskapet er ikke ansvarlig for å dekke tapet.

Etter dette har vi kommet til at klagen ikke kan føre frem.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).